

MIERCURI.
ANUL VII.

VOIESCE
SI VEI PUTE.

ROMÂNULU.

4 SEPTEMBRE 1863.
ANUL VII.

LUMINEZĂ-TE
SI VEI FI.

ZIARU POLITICU, COMERCIALE, LITERARIU.

(ARTICLELE TRAMISE SI NEPUBLICATE SE VORU ARDE.)

Directorul ziarului: C. A. Rosetti. — Gerante răspundătorii: Anghel Ionescu.

Pentru abonare și reclamări se voru adresa la Administratoriul ziarului D. C. D. Aricesou, Pas. Românu No. 13.

Abonarea pentru districtu pe an. . . 152 lei
Sase lune 76 —
Trei lune 38 —

Abonamentele încep la 1 și 16 ale fiecărui lună
Ele se facu în districte la corespondenți ziarului și prin poste.

La Paris la d. Hallegrain, rue de l'ancieune comédie, 5; pe trimestru 20 franc.

În Austria la direcțiile postale și la agențele de abonare, pe trimestru 10 florin argintu valută austriacă.

Domnu D. P. Vioranu, fiindu procurator la curtea de casație a scris și suptu scrisu trei articlii, cari s'au publicatu în foia oficială, Monitoriulu Oastii, și din cari unul s'a publicatu în foie osebite și s'a im-
păritu prin administrație în totu țera. În elu d'anteu, a espresu indignarea sa că venurarele curții apelative criminale „n'a datu încă în judecată foia acestă” și că judecătorii n'au osănditu-o încă „n'au im-primatu în frunte patinfamiei.”
(Cine? Judecătorii?)

În acest articlu a n'juratu ș'a calomniatu, numindu-lu trădătoru și vindețoriu alu Patriei străinulu pe diretoarele acestei foie, ș'a calomniatu și maioritatea Adunării, și na-
ținea, și armata, precum ș'a doveditu și se va mai dovedi.

Pușinu dupe ce a s'firsitu acest articlu, d. P. Vioranu a fostu numitu ministru alu justiției prin decretu supscriu la 15 Augustu.

La 16 Augustu diretoarele acestei foie a fostu, conformu voinței esprese oficiale de mai nainte de d. Vioranu, datu în judeca-
tă în contra legii de presă de către însuși d. Vioranu, pentru c'a respunsu, c'a im-
păritu în Monitoriulu Oastii.

Procesulu se va înfăcișia în ziua de Luni, noue Septembrie, la curtea apelati-
va criminală.

Apărătorii acestui mare, și neapăritu încă în lume, procesu politicu, voru fi:

Domnii George Petrescu, Maniu, Grigorie Arghirovulo, George Stirbeiu, Constantin Brăiloiu, Cornilie Lapati, Dimitrie Ghica, Ion Ghika, Ion Brătianu, Anastasie Panu.

Iasi, 2 Septembrie 1863.

Redacțiunil Românuil.

Procesulu d-lui Drăghici s'a cer-
cetatu astăzi; au pledatu pentru: d-nii Panu și D. Sturza. Curtea a acitatu.
Alesandrescu.

DEPEȘA TELEGRAFICA.

Iasi 3, Septembrie 1863.

D. C. A. Rosetti, Redactorulu Românuil.

Ieri la curtea Criminală procesulu Marinu Drăghici. Procurorulu și jude-
cătorii de Vaslui îl condamnaseră la morțe sau închisoru vecinică, pentru că ar fi disu locuitorilor de Golgo, se nu plă-
tescă impositulu de cătu conformu vo-
tulu adunării.

Apărătorii Panu, Dimitrie Sturza. Curtea în unanimitate l'a acitatu.

Sturza.

REVISTA POLITICA.

BUCURESCI, 3/15 Răpciune.

Publicăm aceste depeșie din Iasi prin care ni se face cunoscutu că d. Marin Drăghici, condamnatu de tribuna-
lele de Vaslui la morțe sau închisoru vecinică pentru c'ar fi disu locuitorilor de Golgo a se conforma Con-
vențiunii și votulu adunării ș'a nu plăti impositule nevote, s'a înfăcișiatu în-
aintea curții criminale din Iasi, aপরতু de d-nii A. Panu și Dimitrie Sturza și a fostu acitatu.

Publiculu va înțelege totu însem-
nătatea acestui scrii care nu mai are trebuință de nici unu comentariu. Ne
mărginim numai a dice că drepta și
frumosa acitate a curții criminale ne
consolă de acea spăimintătoră sentin-
ță a tribunalelu de Vaslui care osin-
dea la morțe sau închisoră vecinică
pe cetățianulu care a îndemnatu pe lo-
cutorii a se supune Convențiunii și
votarilor legali ale Adunării.

Curtea criminală prin sentința sa,

care va rămănea memorabile în analie
magistraturei române, a datu uă nouă
putere votulu Adunării, a datu dreptu
tutoru acelor cari s'au supusu a-
cestui votu refuzandu impositule nevo-
tate, și a datu guvernulu cea mai ter-
ribile lovitura, căci este lovitura jus-
tiției, pentru măsurile ilegali și abir-
trare prin care stringe cu sila, și vio-
landu Convențiunea, impositu nevote
de Adunare.

Mergă acum guvernulu cu buge-
tă nevote și refuzate, întrebunțeze
sila, esecute pe acei cari nu plă-
tescū impositule ilegali, lipescă avertis-
mente pe la casele omenilor, căci
curtea criminală din Iasi, căci Justiția
a doveditu c'acei cari refuză imposi-
tele nevote își implinescū datoriu lor
de cetățianii de a se supune Conven-
țiunii, repetindu cu totu guvernulu a-
ceste frumose cuvinte dise percepto-
relu de d. Pogor. „Mergă de lipescu
acestui biletu pe pōrtu curții miele, pen-
tru ca se-lu vedă totu poporulu ro-
mănescu.”

Ieri s'a înfăcișiatu la Curtea cri-
minală procesulu de presă intentatu
d-lui Pantazi Ghica, pentru unu arti-
cul care nu este supt scrisu de domnia
sa, publicatu în *Independența Româna*.
Apărătorii sei au esplicatu d-lorū ju-
decători că dupe legea presel nu este
și nu pōte fi răspundătorii, pentru cea-
ce se scrie într'unu ziaru, de cătu
redactorele sau gerantele răspunde-
torii și recunoscutu în acestă calitate
de ministrii, și că d. Procuratore nu are
nu pōte avē dreptulu, dupe lege, a se
adresa la d. Pantazi Ghica care nici
nu figurăză ca redactoru alu ziarulu,
nici n'a suptu scrisu articulu incrimi-
natu. Curtea, fără a da uă sentință
definitivă, a amânatu procesulu pentru
17 Septembrie.

Amu disu, și mai dicemū și astă
dată, precum vomū dice necentenitu
pe cătu timpū vomū vedē asemeni tri-
ste abateri de lege, că dacă guvernul
actualu socotesce a se întari ș'a se ri-
dica în opiniunea publică prin dese
procese ce face presel care aপরতু
legalitatea, Convențiunea și drepturile
Adunării ș'ale națiunii, celū pucinu re-
presintantele guvernulu, procura-
toarele de la Curtea criminală, în-
țelegă și aplice legea așa cumū tre-
buie înțelesă și aplicată, erū nu dupe cumū
voiesce s'o înțelegă și dupe cum cere se fie
aplicată. Astū-felū legea dice limpe-
de și curatū, că pentru totu ce se scrie
într'unu ziaru este răspundătorii re-
dactorulu sau gerantele declaratū, ad-
că, cându unu ziaru n'are gerante de-
claratū și recunoscutu de ministrii,
atunci este răspundătorii redactorulu
seu declaratū. Acesta este testulu le-
gii, și astū-felū se înțelege și trebuie
a se înțelege de ori ce omū cu bunū
simptū. Cându ministriulu publicū cre-
de că scapă societatea de revoluțiune,
și guvern de resturnare, incrimind un
articlu de ziaru, și voindu urma nu-
mai dupe lege, n'are nici de cumū se
se uite cine a suptu scrisu acelu arti-
culu; totu ce pōte și trebuie se facă,

dupu lege, este se vedă care este ge-
rantele declaratū, și cându nu este ge-
rante, care este redactorele declaratū;
și cându chiamă înaintea sa pe geran-
te, d. procuratore nu are dreptulu a
cerceta ș'a căuta se alle de la geran-
te, dacă cutare sau cutare, nu este a-
deveratulu autore alu acelu articlu.
Legea cere și impune unu ziaru unu
gerante care se răspundă despre totu
ce se scrie în acelu ziaru. Legea n'a
voitu se sugrume libertatea presel, n'a
voitu se isbescă pe acei cari scriu, și
isbindu-l, se-l oprēcă de a mai scrie, se
le răpescă dreptulu și libertatea de a es-
prime opiniunile lorū; căci atunci legea
sau ar fi înfintatu censura, sau ar fi cerut
ca fie-care redactoru se suptu scrie arti-
cululu și se fie singuru elu răspunde-
torulu de acelu articlu. Legea a lă-
satū deplină libertate scriitorilorū, și
pentru acestă a cerutū unu gerante de-
claratū ca se nu lipsescă nici de cumū
pe scriitorii de libertatea lorū, și ca se
aibă totu de uadatū guvernulu și so-
cietatea la cine se se adrese și se
ceră socotela despre cele scrise în
ziarū.

Ecă, d-le procuratore de la Cur-
tea criminală cumū trebuie se înțe-
legă legea, dacă voii a urma dupe
lege, astū-felū cumū este și astū-felū
cumū s'a înțelesu și s'a aplicatū, dupe
cumū sunteți datori a cunosce ca omū
de legi, și în alte țere unde a esis-
și esiste uă asemene lege, erū nu se
chiamăți și se incriminați dupe cumū
ve place, cându pe geranți, cându pe
scriitorii cari au subscrisu, cându chiarū
persone alu cărorū nume n'lu vedeți
de cătu în imaginațiunea d-vōstră, erū
nici de cumū suptu articulu incrimi-
natu. Și ecă ce ați făcutu și ce fa-
ceți. De mai multe ori pentru articlu
din ziarulu *Românu* ați chiamatū și
acusatū pe geranții sei, și cându d. C.
A. Rosetti s'a declaratū autore, n'ați
voitu a ține în sēmă acestă declarare
dicandū că legea nu recunosce decătū
pe gerantele răspundătorii. Altă dată
ați chiamatū pe d. Radu Ionescu facindū
întrebări, și voindu a-lu acusa pentru
unu articlu unde nu se veda numele
seu. Acumū în urmă ați chiamatū și a-
cusatū pe d. C. A. Rosetti care a sub-
scrisu unu articlu cându mai înainte ați
disu, și astū-felū dice legea, că nu cu-
nosceți de cătu pe gerantele răspun-
dătorii. În fine, ați chiamatū, acusatū
și înfăcișatū pe d. Pantazi Ghica pen-
tru unu articlu pe care nu lu-a sub-
scrisu, întemeindu-ve pe declararea sa
că primescū răspunderea acelu articlu,
pe cându uă asemene declarare a d. C.
A. Rosetti n'ați voitu s'o primiți!

Ecă cu ce inconsecințe se n'țe-
lege și s'aplică legea de d. procurator
alu guvernulu actualu, care este gu-
vernulu inconsecințelorū, și suptu care
nu pōte de cătu inconsecințe și totū
ce rezultă din inconsecințe. Judece pu-
bliculu! Judece țera!

vernu și cameră. Tote ziariele cari au
inceputu a se ocupa de acestă cestiune
suntū incredințate că ministriulu va
fi învinsu și astă dată în alegere. „Re-
sultatulu alegerilorū, dice *La France*,
va fi condamnarea d-lui de Bismarck
ș'a politicele sale nepopulare. Sun-
temū convingi că ministriulu va perde
cea-a ce partita înaintatā va câștiga.
„Morning-Post se esprime într-
unu chipū și mai categoricu: „Cea d'an-
tăiu lucrare a Camerei prusiane ce va
veni, va fi negreșitu uă adresă către
rege spre a-lu ruga se depărteze pe
ministrii, dacă cabinetulu actualu va re-
mănea la putere pînă ea se va întruni.
Unu asemene votu va procura îndatū
uă nouă luptă către rege și prala-
mentu. Trebuie darū neapăratu ca d.
de Bismarck și d. Von Roon se se
retragă pentru ca să pōtă Camera și
națiunea se aibă încredere în sincerita-
tea suveranulu. Asemenea și *Prensa*
din Viena dice că Prusianii cunoscu
că oste vorba d'la lupta pentru esis-
tința constituțiunii lorū, că suntū pa-
tru ani de cându ei susținū acestă luptă
și negreșitu nu o vorū compromite
printr'au înțelegere cu d. de Bismarck.
Ce crede guvernulu nostru actu-
ale, în adinca și nepetrunsa sa înțe-
lepciune? Radion.

Leopol, 5 Septembrie. *Gazeta Na-*
rodova anuciă că alaltă-eri 300 Ruși
au fostu respinși de insurginți peste
fruntaria Galiciei.

Viena, 8 Septembrie. S'a res-
pinditū vorba, că la Warszawa ar fi
anuciatū unu preotū în biserică, că
marele duce Constantin se va înturna
la Warszawa și va aduce Polonilorū
cele mai mari concesii și graciari.
Acumū însă vedemū că se întorce
numai spre a lua familia sa și a merge
în Crimeea. Ca succesorulu lui se nu
mēsce unu domnū Murawieff, nu acela
care se conduce la Wilna ca unu a-
deveratū canibalū, darū ori cumū unu
bărbatu din familia acea renumitā pen-
tru totu felulu de crudimi și atrocități.
Rusia voiesce a termina cu ori ce
prețū însurecțiunea polonă, și a înțe-
lesu, că fratele imperatulu nu pōte fi
persōna proprie spre a esecuta acea
operă de esterminare.

Kopenhagen, 7 Septembrie. *Zi-*
arulu „Berlingske Tidende” publică unu
telegramū priimitū prin Petersburg, care
anuciă, că la 28 Iuniu, ambasadorulu
Danemarcei la China, domnū Rassloff,
a încheiatū cu celū d'anteu funcțio-
narū alu imperatulu Chinei unu tratatū
de comerțiu forte avantajos. Coră-
biele dane se suntū admise d'acumū în-
ainte la Yanktsekiang. — *Ziarulu „Fæd-*
relandet” anuciă: tratatulu dn alian-
ciă cu Suedia nu este încheiatū încă.
Ambasadorulu Suediei a plecatū la 4
Sept. la Stockholm și se va întorce
dupe câte-va zile.

DOMNITORIU
CONSTITUȚIONALE.

Vomū fi Domnū Constituționale.
Alecsandru Ion I.

IV.
(Jurământulu domnitoriulu Constituțio-
nale este uă legătură între elū și națiune.—
Jurământulu către domnitoriū este jurămîn-
tulu către Constituțiune.— Cându domni-
toriulu înceteză d'a fi constituționale, legătura
între guvernulu seu și națiune este ruptă.)
În tote țerele constituționale, în
cari nu este de ajunsū numai a mo-
steni tronulu spre a domni prin mila

lui Dumneșeu, darū a fi primitū și
recunoscutū de națiune ș'a domni prin
voința națiunii, cându unu cetățianū
este alesū de națiune spre a fi do-
mnitoriū, prin dreptulu ei de suverani-
tate, și numai pentru că voința ei lu-
ricatū pe tronū, acelu domnitoriū
este îndatoritū a face unu jurământū
înaintea lui Dumneșeu ș'a națiunii.
Pentru ce se face și ce însem-
neză acestui jurămintū? Este elū nu-
mai uă simplă formalitate sau uă so-
lemnă îndatorire?
Uă națiune care alege unu do-
mnitoriū are uă Constituțiune în care
se coprinde drepturile și libertățile
prin cari ea este fericită, și despre
cari nu pōte fi asicuratū de cătu nu-
mai cându are credința c'aceea con-
stituțiune va fi totu-de-una respectată.
Cându națiunea rădică pe unu omū
la cea mai înaltă pozițiune ce pōte
esiste într'ua societate, cându încre-
dințeză acelu omū cea mai mare și
frumosa misiune de a domni peste
unū poporū, negreșitu, nu face acestă
numai pentru a implini uă datoriu ce
ar avē către acelu omū, sau pentru
a-i procura plăcerea de a se vedē ri-
dicatū pe unu tronū, de a priimi uă
listă civile și de a se numi alesulu
națiunii. Nu suntū aceste cuvintele
pentru care națiunea alege unu do-
mnitoriū. Elū este alesū pentru unu
scopū mai nobile, pentru uă misiune
mai înaltă, pentru desvoltarea prosperi-
tății acei națiuni prin observarea con-
stituțiunii. Pusū în societate mai pre-
susū de toți, necoborindu-se nici uă
dată în arena luptelorū, unde, pe lîn-
gă învingători, suntū și învinsi, ne luândū
nici uă parte activă în guvernū unde
se pōte face greseli supuse la con-
trolu și la respundere, și prin urma-
re ne putendū nici uă dată greși, a-
vindū cele mai frumose și folositorie
prerogative prin care i se dă miđu-
lōcele de a putē totu-de-una face bi-
ne, domnitoriulu constituționale, pusū
în asemeni condițiuni, este singura
persōnă care pōte, mai multu de cătu
ori care, se privighiase cu inteligință
la sinecia și deplina aplicare a Con-
stituțiunii, la lucrarea armoniosă a pu-
terilorū Statulu, și la îndestularea și
desvoltarea regulată și progresistă a
intereselorū morali și materiali ale so-
cietății.

Cu acestă credință și pentru a-
cestū scopū alege națiunea unu do-
mnitoriū.

Spre a da națiunii uă garanțiă
uă solemnă asicurare că elū nu va
perde nici uă dată din vedere scopulu
pentru eare este alesū, domnitoriulu,
îndatū ce este proclamatū, celū d'an-
tăiu și mai însemnatū actū alū seu este
de a face unu jurământū înaintea lui
Dumneșeu ș'a Națiunii că va fi întru
tote și totu-de-una credinciosū Con-
stituțiunii, că va privighia neadormitū
la respectarea legilorū pentru toți și
în tote, și că nu va avē înaintea e-

Abonarea pentru districtu pe an. . . 152 lei
Sase lune 76 —
Trei lune 38 —
Abonamentele încep la 1 și 16 ale fiecărui lună
Ele se facu în districte la corespondenți ziarului și prin poste.
La Paris la d. Hallegrain, rue de l'ancieune comédie, 5; pe trimestru 20 franc.
În Austria la direcțiile postale și la agențele de abonare, pe trimestru 10 florin argintu valută austriacă.

ține pentru creațiunea unui diariu francesu care domniile subscripitori au lasat sa treacă la „Românul”, fiindu că productul nu ajunsese spre a se putea efectua scopul primitiv; apoi 834 lei 20 parale ajutore mensuale și lei 5217 din plata acțiunilor. Adăogându-se acum la deficitul anului corentu de lei 14,718 36 deficitul neacoperit al anilor trecuți în sumă de
16,779 23
lei 31,498 19 și scădindu-se productul acoperirilor anului corentu
27,924 — rămâne un deficit neacoperit de
lei 3,574 19

În contra acestui deficit neacoperit de lei 3,574 19, are asociațiunea a doua uă sumă de lei 20,992 — adică:

De la DD. abonați, abonamente neplătite lei	18,512
Datoria d-lui Aricescu	2,000
Idem „ Serurie.	480
	lei 20,992

Credem, domnilor, că esaminind cu scrupulositate atât bilanțul generalu cât și compturile speciale anexate, veți fi mulțumiți cu rezultatul, care lasă însă un escedent, căci deficitul nu este de cât de 14,718 lei 36 par. pe când datorile ce avem a lua sînt de 20,992 — prin urmare un escedent de 6,273 lei 4 par. în cursul acelor de cece luni trecute.

Acosta este situațiunea materială a diariului Românul, pe care lă credem destul de satisfăcătoriu, isbutind a scăpa în cursu de cece luni d'unu deficit neacoperit din anii trecuți și ajungându la rezultatul espusu. Scopul asociațiunei diariului „Românul” însă este un scop îndouit; nu este numai un scop material, scopul d'a realiza un beneficiu pecuniar, ci este în rindul d'antăiu și de preferință, un scop moral, adică propagarea ideilor liberale de naționalitate și de progresu, împrăștierea cunoștințelor usuale și luminarea poporului asupra adevăratelor sale interese. Direcțiunea „Românului” a remasi neclintit credinciosă programei sale, a împlinit cu scumpătate scopul moral, scopul principal al asociațiunei; a împlinit frumoasă sa misiune d'a reflecta și d'a călăusi opiniunea publică, a discutat toate cestiunile cele mari ale țilei; esprimind cu francheță opiniunile sale, a contribuit la formarea unei opiniuni publice în cunoștință de cauză; iubind lumina, a combătut întunericul; dorind dreptatea s'a im-

potrivit nedreptăței și a stigmatizat ori ce abusu de putere; urmărind tot d'auna linia dreptă, a fugit d'ori ce strimbătate, și c'unu cuvint s'a conformat în linia sa de conduită prescripțiunei articolului 7 alu statutelor. Numeroșe corespondințe particulare atât în țera cât și în străinătate, relațiuni mercantile, unu serviciu special de depeșe telegrafice au contribuit, la rindul lor, a da diariului nostru uă autoritate în lumea civilizată, astu-fel că este citat în tota diaristica străină.

Ne amu silit, pe cât ne-a fostu cu putință a împreuna ambele scopuri ale asociațiunei, adică a veghia asupra scopului materialu, asupra intereselor pecuniare ale acționarilor, fără a perde din vedere scopul principalu, scopul moral alu întreprinderi. Ne înfăcișăm dar cu conștiința liniscită înaintea dumnévoștră, care aveți a judeca gestiunea noastră, și cu convicțiunea, că veți aproba rezultatul ce lă am putut dobîndi în cursu de cece luni, și că rezultatul anului viitoru va fi încă și mai satisfăcătoriu suptu ori ce privință. Diariul „Românul” este uă întreprindere asicurată, uă întreprindere care numai pôte peri, fiindu că a ajuns uă necesitate, uă întreprindere care merge progresiv înaintea. Cu acosta redepunem în mâinile dumnévoștră mandatul cu care ați binevoit a ne onora.

Com. asociațiunei diariului „Românul”
G. Argyropulo, A. Dertman, Ant. I. Arion, Winterhalder.

BILANCIULU

OPERATIUNILORU DIARIULUI „ROMÂNULU” PUNU TERMINU DE CECE LUNI
de la 1 Noembrie 1862 pină la finitul lui Augustu 1863.

CHELTUELE.

Tipărirea diariului sol.	Lei 108,454
Redacțiunea: lefile	Lei 55,824
Abonamente la diare streine	1,192 20
Depeșe telegrafice	2,514 12
Amende	800 —
Administrațiunea: lefile	32,964 —
Chiria localului	1,360 —
Portul diareloru de	26,813 36
Speșele cancelariei	6,916 10
Încălditul și lumintul	833 27
Diferite cheltuieli	1,107 5
	69,994 58

Înapo ere de bani pentru anuciuri nepublicate, abonamente trezute din greșelă de 2 ori și cumperare de numere spre a completa pe abonați — 1,406 14
Lei 240,186 4

VENITURILE.

Din abonamente	Lei 189,676 23
— anuciuri	33,874 34
— vinđare cu numerul.	4,097 29
— productul dobîndiloru	756 —
— înapoieri de bani, trecuți din greșelă între cheltuieli	62 —
	Lei 225,467 8
Cheltuielile	Lei 240,186 4
Veniturile	225,467 8
Deficitul	Lei 14,718 36
Deficitul neacoperit din trecut	16,779 23
	Lei 31,498 19

ACOPERIRI.

Productul subscripțiunei făcute prin mlocirea d-lui Al. C. Gulescu.	Lei 21,520 20
Subscripțiune pentru diariul frances trecut supra Ro. Ianului	352 —
Ajutore noue	834 20
De la dd. acționari, pentru acțiuni	3,217 —
	Lei 27,924 —
Deficitul neacoperit	Lei 3,574 19
Datorii ce are a lua asociațiunea dupe alăturata listă lei 20,992.	
Casierul asociațiunii diariului „Românul”	
WINTERHALDER.	

ROMANIA DE PESTE CARPAȚI.
DIETA TRANSILVANIEI.

Ședința a XIX din 28 Augustu.

(Urmare.)

Rannicher dă o mare însemnătate întrebăniului de faciă, și dice, că vorbesce fără nici o privință, dacă va plăcea sau nu, susu ori josu, cea-ce vorbesce. „Unu act de dreptate e aci de executat pentru o rasă de popor, prevedința cu bogate calități naturale, care d'impreună cu celelalte popore ale țerei, suptu vécuri, au împărțit și suferințele și bucuria, dar nu și dreptul egal, ba și bucuria și suferințele numai așa lo-a gustat, că din cele bune au prea puțină, ear din cele rele prea mare parte. (Bravo în stânga.) Ce e dreptu, unii dintre romani sau înălțat la înălțimi strălucite de demnitate, avere și putere; însă de și câte unu capu din familiile cele superbe ale nobilităței din țera, după cum se întâmplă mai dăunădi în adunările comitatense, la vocea monitória și timpului, și mai aduce aminte de originea și de muma lor română, acosta totuși nici pe de parte nu e o mângiere ajutătoare, nici o desdaunare pentru poporul, căru în decursul timpurilor unii dintre cei mai lăni fi ai patriei s'au făcutu necredincioși, pentru că ei, spre a se folosi de drepturile nobilităței, renegânduși sângele se, trebuiră se se lipsesc de altă națiune (aplause călduroșe). Acum lucrurile s'au prefăcut, o epocă nouă se face bunu nedreptul timpurilor vechi; și noi, cari în sine nu purtăm vina, trebuie se plătim o datoriă, care o amu primitu, ca unu reu creditu. Unu oratoru onorabil de nume maghiar, George Beldi și au întinsu cu bucură mâna la acosta, și ca președinte alu comisiunei însărcinate cu darea opiniunei asupra propozițiunei. r. a și contribuit la acosta cu conclucrarea sa. Si noi, d-lor, cari simțim, cumcă în vinele nostre curge unu sânge germanu, cumcă ne ținem de unu popor, care nici odată n'a făcutu victorii în atacul altor națiuni, pôte anse arată destul negați pină în timpul de faciă, se ne uităm nu mai în țera vecină, cari își jertfescu onorabilul nume de germanu pentru unu blid de linte; noi, cari ne ținem de o biserică, care nu se încercă a-și înmulți numărul credincioșiloru nici prin mișloce canonice, nici necanonice, cari preste totu nu află meritul într'aceia, ca se-și facă proșeli. Si noi ne bucurăm din animă, că conlucrăm la marele op alu păcei, care pe baza celei mai depline îndreptări egale se împace națiunile țerei și earăși se le unescă frățiesce (Aplausu viu!).

Asemenea dreptu pentru toți, și fiă căruia alu se! acosta e baza, care astădi pretinde nu numai a se respecta, ci a se și executa în fapt pe deplin. De aceia a fostu unu act de înțelepciune luminată, ca monarhul Austriei atât de glorificat toca și acum, imperatul și domnul nostru a binevoit a pune recunoscerea națiunei române cu dreptu de stat, a ambelor biseric, de cari se ține acosta națiune, în prima linie a problemelor pentru dieta de faciă.

Din punctul acesta de vedere, țintnd substanța lucrului înaintea ochiloru, nu putem se ne ne dechiarăm fără rezervă pentru propozițiunea regimului, însă cea ce ține de forma și modalitatea îndeplinirii acestia, ni se rădică înaintea earăși observațiuni, cari află de dorit a se lua nesce îndreptări atât în propozițiunea regimului, cât și în lucrarea comisiunei care e mai puțin liberală decât a regimului, de aci face o paralelă între propozițiunea guvernului și modificările comisiunei, dicând că comisiunea a făcut mai reu, fiindu că principiul: „dreptul egal

pentru toți și fiă-căruia alu se!” l'au aședat între margini de 4 națiuni și 6 biseric și pentru libertatea politică cetățenilor de stat, ale căroru drepturi preutindenea în largul provinciilor Austriei sunt de multu legaluminte garantate, nu s'a făcutu socotela de ajunsu. Acosta umbră a lucrărei comisiunei tocmă acum pune la lumină cea mai chiară propunerea guvernului (bravo!). Despărțirea între națiune și biserică nu s'a observat în raportul comisiunei că în propozițiunea reg. națiunea și religiunea, rasa de popor și biserică sunt concepte cu totul deosebite, cu caractere în esența diverse. Națiunea are marginile sale naturale de stat și adesu cu multu mai anguste; se țermuresce după uniformitatea limbei și spiritul poporului; are interesele sale proprie deosebite, ea este egoistică. Religiunea, voi se dică creștinătatea, n'are altu interesu, de câtu cel generalu, și cuprinde totă făptura suptu marginele sale. Națiunea stă în stat și e supusă lui în multe privințe, de care nu se pôte scutura, e dependintă de la organismul lui eară biserică, care încă este în stat și nu trebuie se seinalte peste dînsul, trebuie se primescă o pusețiune liberă autonomă și nedependintă spre a-și putea împlini misiunea dumnéiască; astă pusețiune au avut o biserică (privilegiat — R.) din Ardeal de mult în puterea legiloru de mai înainte; biserică și religiunile eră deosebitu privite și avea primul loc în aprobate și în compilate precum și în diploma leopoldiană.

Se invoiesce pe deplin cu observațiunea și dorința deput. din Seliste B. Șiaguna de eri, și află cu cale și din stima către sciința, care deosebesce conceptele între națiune și biserică, a împărți propozițiunea r. în doue legi, adică, legea despre recunoscerea cu dreptu dn stat a națiunei române și a egalei îndreptări cu celelalte națiuni ale țerei, și legea despre recunoscerea de stat a bisericei gr.-or. și gr.-c. și a egalei lor îndreptări cu celelalte biseric ale țerei. Se pôte, ca regimul se se simță provocat, a-și retrage se în parte a și modifica propozițiunea sa, și atunci nouă ne ar mai rămân în dreptu încă refugiu la o propozițiune între mișlocitore: pentru că dice, se pôte picepe, ca guvernul după părerea mea vru ca neîncrederea se o apuce de redicină, elu vrea a mulțimi câtu se pôte mai curind, multiplele dorințe respicte și speranțele de multe nutrite a le fratinelu nostru popor alu românilor, și apoi propune formulatele doue proiecte deosebite, unul pentru religiune, stătătoriu din 4 §§ și altul pentru naționalitate stat. din 5 §, apromitend, că-și va retrage propozițiunea dacă cumă-va prin ea s'ar putea întârția intrarea ei, și observă, ca recunoscându principiul de 4 națiuni și 6 religii, nici de cumă nu vră reintroducerea sistemului de staturi provinciale, nu vrem cele 7 pecate de mörte a le mai înmulți cu alte 3 (bravuri) pentru aceea totuși vrem, ca se se susțină principiul de națiune, și pentru ce? — Pentru că noi pe națiune ca corp politicu o primim de basă și de terim alu vieței municipale, pentru că noi primim națiunea ca corp politicu de o vatră călduroșă pentru dezvoltarea și cultivarea limbei, care e unu bunu neprescriptibilu chiar alu naționalității, pentru că noi avem în națiune institul de îngrijire pentru su-păstrarea și graduală dezvoltare progresivă a tuturor însușiriloru acelor, cari la fie care popor se ecersedă în caracterul spiritul se propriu și se demarcă.

În sensul acesta stăm noi pe principiul naționalitățiloru, inse totu de udată susținem și principiul: „dreptu egal pentru toți și fiăcărul alu se!” pentru toți cetățenii de stat austriaci și pentru toți locuitorii țerei Transilvaniei, fără privință la națiune, limbă și credință (Bravo infocate.)

„dreptu egal pentru toți și fiăcărul alu se!” pentru toți cetățenii de stat austriaci și pentru toți locuitorii țerei Transilvaniei, fără privință la națiune, limbă și credință (Bravo infocate.)

Domsia Georgiu, regalistu: Înalta casă legislativă! Fiindu sub pertractare proieptul de lege despe egala îndreptăre constituțională a națiunei române, m'ia licența a aduce vre o câteva cuvinte înainte despre constituțiunea Transilvaniei. Fundamentul Constituțiunei Transilvane este „sistema unionistrium nationum et quatuor religionum.” Sistema acosta s'a fabricat prin facțiunile Episcopului romcat. din Transilvania Lépes Lorand și s'a sprijinit prin fratele se, care era atunci Voivoda Transilvaniei anume Lépes Gyorgy. Prin sistema acosta s'a despoiat națiunea română de tôte drepturile naționale, care le-a avut mai nainte. Cumă-că a avut națiunea română din Transilvania drepturi politice naționale și înainte de intrarea maghiarilor și după intrarea maghiarilor în Transilvania, este o faptă dovedită prin mai multe acte istorice și diplomatice. — Ar fi pré multu a aduce acelea tôte înainte, pentru aceia me provocă numai la una, adică numai la o faptă istorică, care s'a întâmplat tocmă atunci, cându au intrat maghiarii în Transilvania, me provocă, d-lor, la istoria anonimului Belae regis notarius, despre intrarea maghiarilor în Transilvania, unde se dice în capu 27: „Habitatores terrae propria voluntate dextram dantes dominum tibi elegerunt Tuhutum.

O națiune, care are dreptu de a purta reșoiu, o națiune, care are dreptu de a da dreptă și a se împăca cu inimicul se, o națiune, care are dreptu de a-și alege duce sau principe, — națiunea aceia trebuie se fiă liberă, și asta a fostu națiunea romină și la intrarea maghiarilor în Transilvania și după aceia; pentru acosta prin recunoscerea egalei îndreptări a națiunei române nu se face alta, nu se face nici unu act nou, numai națiunea română se restituie în drepturile sale despe cari și de care sau despoiat prin sistema trium nationum și quatuor religionum. Mie, d-lor, sistema acosta nici odată nu mi-a plăcutu, fiindu că după natura sa exclusivă este pentru toți aceia, cari nu sunt în ea coprinși prejudiciôsă și nedreptă. Eră fiindu că națiunea romină se pôte ocupa unu locu legalu, ca se pôte fi membru legal alu corpului legislativ, nu se pôte altminte, fără numai pe calea constituțională legală se între în sistema trium nationum et quatuor religionum în Transilvania, pe calea legislațiunii constituționale, că altminte legea care s'ar face despe inarticularea națiunii române, nu ar fi cu putere constituțională; și din cauza acosta eu părtinesc principiile acelea, care comisiunea regnicolare, a căru membru și eu avui onore a fi, le au desfășurat și stabilitu despe egala îndreptăre a națiunii române și a confesiuniloru ei în Transilvania. Eră ca se nu dică cineva, ca se nu dică Europa, că dieta Transilvaniei acum în anul 1863 s'au întors la principiile legislațiunii, din 1437 și așa în locu de a pași înainte cu spiritul timpului s'ar fi întors în dreptu cu mai multu de câtu cu 400 ani; pentru aceia eu sunt de opiniunea aceia, cumă-că principiile egalei îndreptări prin diploma Mai. Sale pentru tôte poporele stabilite și asicurate prin corpul acestui legislativ sau prin dieta Transilvaniei, totu de una se se ție în vigore și nevătamate. (Bravo!!!) —

Mai vorbescu între cei No. 24 insinuați încă Schuller Libloy, C. Schmidt, Wittstok, Pantiu, Laszlofy, Zimmermann, Șiaguna, Sipotariu, Franz Trauschensfels la care pe rând pentru importanța acestei cestiuni ne vom re-ntörce.

În urmă regalității Teutsch și G. Beldy se facultedă și președ. face cunoscutu dietei, că Epplu titulariu Pogorasy, dacă nu Eranos și seniorul Boronka se denumiră regalistu. Pe Simbăta 31-debaterea specială. (Din gazeta de Transilvania.)

